

## PESMI S. - J. PERSA

(Odlomki)

### ZA PRAZNIK OTROŠTVA

#### II

In služabnice moje matere, velike lesketajoče se deklice... In naše pravljíčne veke... O

jasnine, o milosti!

Klical sem slednjo stvar in govoril, da je velika, klical sem slednjo žival in govoril, da je lepa in dobra.

O moji največji

lačni cvetovi med rdečim listjem, pojedli so vse moje najlepše zelene žuželke! Grmi na vrtu so dišali po družinskem pokopališču.

In zelo majhna sestra je umrla: imel sem njeno dišečo krsto iz mahagonija med ogledali treh sob. In kolibrija nisi smel ubiti s kamenčkom... Zemlja pa se je sklanjala v naše igre, kakor se sklanja služabnica, tista, ki ima pravico do stola, če se v hiši mudijo ljudje.

Gorečnost rastlin, o jasnine, o milosti!

In potem tiste muhe, tista vrsta muh, tam proti zadnji stopnici vrta, ki so bile, kakor bi pela sama luč!

Spominjam se soli, spominjam se soli, ki jo je rumena dovilja morala izbrisati iz kota mojih oči.

In črni čarovnik je modro govoril svoje reke pri opraviu svojih čarovnij: »Svet je kakor piroga, vrti se in vrti, in več ne ve, če se je veter hotel smejeti ali jokati...«

In kmalu so moje oči poskušale slikati

svet, zibajoč se sredi lesketajočih se vodá, poznale so gladki jambor débel, jamborni koš pod listjem, in gikova drevesa in jadrške prečnike, ladijske vrvi lian,

kjer so se predolgi cvetovi

končevali v krikih papagajev.

## IZGNANSTVO

### I

Vrata odprta na pesek, vrata odprta v izgnanstvo,  
ključe ljudem v svetilniku, in sonce živo strto s kolesom na kamnitem  
pragu:

Gostitelj moj, pustite mi svojo stekleno hišo na pesku...

Poletje iz sadre brusi konice svojih sulic v mesu naših ran,  
izberem si kraj, žareč in nič poln kakor kostnica letnih časov,  
in na vseh obrežjih božji duh kadeč se zapušča svoje azbestno ležišče.  
Krči bliskov budijo začudenje princev na Tavridi.

### VII

Sintaksa bliska, o čisti jezik izgnanstva! Daleč je drugi breg, kjer  
sporočilo postaja vse bolj svetló:

Dvoje ženskih čel pod pepelom, zaznamoval ju je isti prst; dvoje  
ženskih perutnic ob oknicah, ki ju je vznemiril isti dih...

Ali si spalo to noč pod velikim fosforovim drevesom, o srce ženske,  
ki móli nad svetom, o mati izganca, ko se je v ogledalih v sobi prikazal  
vtisnjen njegov obraz?

In ti, hitrejša pod bliskom, o ti, ki hitreje zadrhtiš na drugem bregu  
njegove duše, tovarišica njegove moči in šibkost njegove moči, ti, ki je  
bil tvoj dih z njegovim za vedno spojen,

ali se boš še spustila na njegovo zapuščeno ležišče v jezni nasršenosti  
svoje duše?

Izgnanstvo ni od včerajšnjega dne, izgnanstvo ni od včerajšnjega  
dne! Zaróti, o žena, pod svojo streho pesem ptiča iz dežele Berberije...

In nikoli ne slišiš, kako nevihta v daljavi postoteri naš bežeči korak,  
ne da bi visoko tam zgoraj nad njegovim gnezdом napadel dvomljivega  
orla sreče tvoj ženski krik.

Mólči, šibkost, in ti, vonj žene v noči, ki si kakor jedro noči.

Blodeča povsod nad obrežji, blodeča povsod nad morji, mólči, slad-  
kost, in tudi ti, navzočnost zraven mojega sedla, obdana s perutnicami.

Znova sem si izbral svojo numidijsko pot vzdolž neodtujljivega  
morja... Brez rože vrbene med ustnicami, na jeziku pa še vedno kakor  
sol ta kvas starega sveta.

Salmiak in natrij, to sta dve snovi izgnanstva. Naše misli hitijo  
k dejanju po koščениh poteh. Blisk mi odpira posteljo najbolj prostranih  
nakan. Vihar zaman razmika meje odsotnosti.

Tisti, ki so šli križarit proti veliki atlantski Indiji, tisti, ki vohajo novo misel v prepada hladnem dnu, tisti, ki ob vratih prihodnosti trobijo v rog,

vedo, da v pesku izgnanstva sikajo velike strasti, pod bičem bliska se zvijajo... O izgubljeni sin pod soljo in peno junija, ohrani živo med nami svoje pesmi skrivnostno moč.

Kakor nekdo, ki govori odposlancu, in to je njegovo sporočilo: »Zagrinite obraze naših žena; vzdignite obraze naših sinov; in ukaz je ta, da umijte kamen svojih pragov... Čisto potihom vam bom povedal ime studencev, kjer bomo jutri umivali svoj čisti srd.

## DEŽEVJE

### VII

Izmijte, nalivi dežja, na stopinjah dejanja previdnost in dvom, izmijte dvom in spodobnost na polju videnja. Umijte, o nalivi dežja, mrežnico v očesu poštenega, v očesu dobromiselnega, umijte mrežnico v očesu človeka, ki ima dober okus, v očesu človeka lepih navad; mrežnico v očesu zaslužnega, mrežnico v očesu nadarjenega; izmijte luskinе na očesu Mojstrovem in Mecenovem, na očesu Pravičnika in Odličnika... na očesu ljudi, cenjenih zavoljo preudarnosti in sposobnosti.

Izmijte, izmijte dobrohotnost v srcih velikih Priprošnjikov, spodobnost na čelu velikih Vzgojiteljev in madeže jezika na besedah javnih ust. Umijte, nalivi dežja, roko sodnika in predstojnika višjih sodišč, roko babice in mrliške čuvajke, oblizane roke bolnikov in slepcev, in težko roko na čelu ljudi, ki sanja o vajetih in biču še zdaj... In veliki Priprošnjiki, veliki Vzgojitelji ji dajejo privoljenje za to.

Umijte, umijte zgodovino ljudstev na visokih ploščah spomina: velike uradne letopise, velike duhovske kronike in zbirke akademskih poročil. Umijte bule in karte in pritožbe tretjega stanu; umijte zveze in pogodbe o zvezah in velike akte združitve; umijte, umijte, o nalivi dežja, vse papirje in vse pergamente, ki je njih barva kakor zidovi sirotišnic, hiralnic in zavetišč za gobave ljudi, kakor barva izkopane pravadne slonove kosti in starih zob mezgov... Umijte, umijte, nalivi dežja, visoke plošče spomina.

Še naprej, še naprej, kjer prvi samotni otoki leže — okrogli in nizki otoki, s prstanom neskončnega prostora obkroženi kot ozvezdja — otoki imenoslovcev in rodopiscev; obrežja, pokrita z znamenji spola in z lobanjami, ukradenimi iz kraljevskih grobov...

Še naprej, še naprej, kjer visoki otoki leže — otoki iz votličastega kamna v rokah stoterih klesavcev podob; ustnice, zapečatenne nad skrivnostjo spisov, kamnita znamenja, na krožno pot obrežja postavljena, in veliki, stran obrnjeni obrazi, z usti prezirno skrčenimi...

In onstran čiste čerí v najvišji samoti — veliki nepotešljivi asketi, umivajoči v nalivih odprtih širjav svoje obraze, ki po njih curljajo srage usmiljenja...

In onstran, zadnji na Zahodu, otok, kjer je živel, dvajset let je tega, zadnji grm: meliacea, rastoča sred lav, se mi zdi — klepetanje svobodnih vodá nad pogrezajočimi se zalivi, in veter za zmeraj v notranjosti izvotljenih bazaltnih skal, v razpokah in podzemeljskih jamah, sredi najbolj praznih soban v velikih skladah, kjer se kopiči rdeč lehnjak...

In onstran, in onstran so poslednje gube razpoloženja nad planjavo morjá. In nad morjem naj še zmerom raste s svojo senco moj spev.

In onstran, in onstran, kaj je tam drugega kakor ti sam — kaj je tam drugega kakor nekaj človeškega?... Polnoč na morju za poldnevom... In mož sam kakor kazalec sončne ure na ploskvi vodá... In vžigalne kapice smrti mu pokajo v ustih...

In mož na morju že čuti smrt. Nekega večera preneha in ne zaznamuje več svoje poti. Vžigalne kapice ničá še zmeraj v človekovih ustih...

## 3

Na tem mestu tvojega sanjarjenja se je zgodila ta stvar: nenaden blisk kakor križarski vitez — Brazgotinar sredi tvoje poti, povprek čez cesto stoječ,

kakor neznanec, ki vstane iz jarka, da se popotniku postavi njegov konj na zadnje noge.

In njemu, ki je jezdil na Zahod, nepremagljiva roka okrene vrat njegovega konja in mu znova obrne glavo proti Vzhodu. »Zakaj si pobegnil od tam?«

Misli pozneje na to, spominjaj se tega! In tudi tega skoka v stran, ko se je konj visoko vzel in si moral ohraniti ostrejšo dušo.

## IX, 5

Oknice zaprte in ogenj ugašen, in lesena hiša plove kakor ladja s tremi vrstami vesel in pod napuščem iz lahkega lesa moli iz nje vrsta tramičev kakor vrsta enakih vesel, pripravljenih za polet. Drseti, drseti na slonokoščeni ostrini najinih ladijskih letev... Veterc v najinih zastorih je hladan in izgovarja ime bolj novo kakor je Anhiz; in hiša diha sredi svojih slamnatih pregraj. O slast nadvse tuje duše, opiši nam pot, ki greš po nji, in kakšno srečno ladjo s tremi vrstami vesel pošiljaš sama proti zarji na pot? Kdo vendar potuje v nas, da ne bi imel svojih ladij sredi morjá? Življenja tek ne bo še končan? Nihče naj ne umre, kdor še ni ljubezni spoznal.

Midva, ki se voziva po morjih v najini postelji brez vesel in jambora, veva, da je brez konca ta tok stvari, ki se jih da obrniti. Ljubezen in morje in morske poti... Nizka luna polni svetilke in tolmane solin. Videl sem, kako polzi med rebri najinih oknic njen bleščeči se nož in odpira ostrige... Ali pa je to Belus, zvezda, ki gnezdi v palmah in hladi poletno noč, ko vali modre kosce ledu. Bose noge potem na lesenih hodnikih in na ploščah pred pragom... Videl sem, kako se je odprla zgodnja noč, in vso njeno modrino pravega bisera.

Deževalo bo pred dnem. Noč trga svoje vezi. In na razkljuvanem pesku ne bo nihče pisave razbral. Kamen na pragu se pokriva z bledimi razvejanimi sencami, z znamenji. V božanstva spremenjene živali se prebujajo v žarah. Horoskopi so določeni. Morje pomirjeno, dobljena je stvar. In morske megle oblegajo usta vodnjakov, in v starem zidovju, povezanim z morskim peskom, se širijo madeži božanskih kužnih kalí. Visoke bele prislonjene kamne ližejo koze! Pobegnila je muka, popotnica! In ljubim, in ti si tu. Ni večje varnosti kakor v ladji ljubezni.

Prevedel Jože Udovič